

De Nederlandse Kastelenstichting
Pleitbezorger voor kasteel en buitenplaats

Beleidsplan 2021 – 2026

Inhoudsopgave

1. Missie & nieuwe koers.....	3
2. Pleitbezorger.....	4
3. Thema's pleitbezorging.....	5
4. Beschermen van individuele kastelen en buitenplaatsen.....	5
5. Activiteiten.....	6
6. Bestuur, expertisegroep & andere vrijwilligers	6
7. Donateurs.....	7
8. Marketing & communicatie.....	8
9. Financiering.....	8

1. Missie & nieuwe Koers

De Nederlandse Kastelenstichting (NKS) zet zich in voor de bescherming van kastelen en buitenplaatsen, historische interieurs en het omliggende historische groen. Het gaat de Nederlandse Kastelenstichting om het bevorderen van een bestendige toekomst van kastelen en buitenplaatsen in de zojuist genoemde ruime zin van het woord, waarbij ernaar wordt gestreefd dat dit fenomeen zoveel mogelijk onderdeel van de samenleving is, als 'levend erfgoed'.

De Nederlandse Kastelenstichting heeft de koers van de organisatie in 2020 gewijzigd. Besloten is om niet meer als kenniscentrum maar als onafhankelijke pleitbezorger voor kastelen en buitenplaatsen te gaan optreden waarbij kennis geborgd wordt in het eigen netwerk van deskundigen. De Nederlandse Kastelenstichting wil zich met dit netwerk van NKS-deskundigen en in samenwerking met andere organisaties verder in deze rol ontwikkelen. De Nederlandse Kastelenstichting treedt niet alleen op als verbinder maar ook als aanjager en centrale spil in het bredere verband van erfgoedorganisaties.

Deze nieuwe rol is allesbehalve vrijblijvend; hoewel de bescherming van kastelen en buitenplaatsen met de jaren met meer waarborgen is omkleed, is bescherming en behoud nog steeds niet vanzelfsprekend. Wat te denken van toenemende bebouwing in Nederland, niet alleen in maar ook buiten de Randstad, de klimatologische ontwikkelingen die leiden tot droogte, uitdagingen rond duurzaamheid en energietransitie of fiscale knelpunten, kwesties met betrekking tot erfopvolging of herbestemming. Dit zijn allemaal zaken die aan de ene kant kastelen en buitenplaatsen direct in het voortbestaan bedreigen, maar aan de andere kant ook kansen bieden voor de toekomst. Bij uitstek thema's die vragen om een onafhankelijke pleitbezorger die zich met specialistische kennis inzet voor dit diep in de Nederlandse en de Europese geschiedenis gewortelde iconische erfgoed.

Bij het kiezen van de nieuwe positionering heeft de Nederlandse Kastelenstichting niet alleen gekeken naar de hierboven omschreven urgentie die met de bescherming van kastelen en buitenplaatsen is gemoeid. Ook is gekeken naar het onderscheidend vermogen van de Nederlandse Kastelenstichting.

De nieuwe rol van de NKS als onafhankelijk pleitbezorger betekent dat nadrukkelijker samenwerking zal worden gezocht met:

- Experts die zich als vrijwilliger voor de Nederlandse Kastelenstichting willen inzetten (op thema's, maar ook voor de bescherming van individuele kastelen en buitenplaatsen)
- Vrijwilligers die zich anderszins willen inzetten voor de Nederlandse Kastelenstichting
- Eigenaren van kastelen en buitenplaatsen (zowel particuliere als institutionele eigenaren)
- Betrokkenen die waarde hechten aan landschaps- en erfgoedbehoud (bijvoorbeeld omwonenden, vrienden/begunstigers van erfgoed etc.).
- Erfgoedorganisaties
- Andere belangenbehartigers (bijv. VPHB, NMo, Bond Heemschut, FIM, SKBL, etc.)
- Relevante overheden (beleidsmakers en bestuurders)
- Donateurs en fondsen (voor bijzondere projecten)
- Pers en invloedrijke personen (benodigd om pleitbezorgingsrol indien nodig kracht bij te zetten)
- Onderzoekers (bijv. van universiteiten).

2. Pleitbezorger

De pleitbezorgersrol wordt geleidelijk uitgebouwd. Enerzijds richt de Nederlandse Kastelenstichting zich op sectorbrede dossiers. De Nederlandse Kastelenstichting wil relevante thema's benoemen, inkaderen en invullen. Anderzijds zet de stichting zich in voor de bescherming van individuele kastelen en buitenplaatsen. Zowel bij deze sectorbrede dossiers als bij de bescherming van individuele kastelen en buitenplaatsen worden kennisnetwerken van deskundigen betrokken. Zij dragen de meest actuele en relevante kennis aan die nodig is om effectief als pleitbezorger op te kunnen treden.

De Nederlandse Kastelenstichting wil gevraagd en ongevraagd haar mening en/of advies geven om onwenselijke ontwikkelingen tegen te gaan en goede ontwikkelingen te ondersteunen en zelfs te initiëren. Dit laatste kan bijvoorbeeld via een NKS-prijs die één keer in de twee jaar wordt uitgereikt aan een kasteel- of buitenplaatsproject dat een voorbeeldfunctie vervult voor ander erfgoed. *The power of example* maakt aanschouwelijk wat we willen bereiken. En hiermee

wordt ook een bredere doelgroep bereikt dan de direct bij kastelen en buitenplaatsen betrokken actoren.

De Nederlandse Kastelenstichting gaat in gesprek met de partijen (overheden, particulieren, projectontwikkelaars etc.) die betrokken zijn bij plannen die betrekking hebben op kastelen en buitenplaatsen. Waar opportuun wil de Nederlandse Kastelenstichting deze plannen bijsturen, tegen deze plannen in beroep gaan of om handhaving verzoeken. Dat kan op verschillende manieren; elke keer wordt goed gekeken wat de meest passende aanpak is. Dit vergt maatwerk op basis van gedegen kennis en ervaring.

Toegepaste kennis, oftewel kennis die functioneel is voor de bescherming van kastelen en buitenplaatsen, is de basis van het handelen van de Nederlandse Kastelenstichting. Deze kennis verkrijgt de Nederlandse Kastelenstichting deels door het bij elkaar brengen van relevante organisaties en deskundigen, in een rol als kennismakelaar. Daarnaast put de Nederlandse Kastelenstichting voor de noodzakelijke kennis uit de eigen kennisbank (bibliotheek, archieven en lexicon).

3. Thema's pleitbezorging

De nieuwe strategie - samengevat in de transitie van kenniscentrum naar onafhankelijk pleitbezorger - wordt gefaseerd uitgewerkt en geïmplementeerd.

Voor de periode '21 en '22 worden de volgende twee thema's uitgewerkt:

1. Ensemblewaarde & maatschappelijke betekenis van kastelen en buitenplaatsen.
2. Klimaatadaptatie. Hierin worden o.a. adaptatie - en mitigatiemaatregelen geadresseerd die op kastelen en buitenplaatsen kunnen worden toegepast. Daarnaast gaat het hier om het belang van watermanagement, duurzaamheid en energietransitie voor kastelen en buitenplaatsen en hun biotoop.

Na verloop van deze periode worden twee aanvullende thema's uitgekozen, zodat eind 2024 vier thema's zijn uitgewerkt.

4. Beschermen van individuele kastelen & buitenplaatsen

De Nederlandse Kastelenstichting zet zich ook in voor de bescherming van individuele kastelen en buitenplaatsen. Ook hier zal samenwerking worden gezocht met relevante partners, zoals bijvoorbeeld de Vereniging PHB/VPHB, de Nationale Monumentenorganisatie (NMo), Bond Heemschut, de Federatie Particulier Grondbezit en de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM).

5. Activiteiten

Als pleitbezorger agendaert de Nederlandse Kastelenstichting relevante knelpunten met betrekking tot het behoud van kastelen en buitenplaatsen. Hiertoe worden relevante thema's geïdentificeerd, verdiept en geagendeerd, onder andere via onderzoek, publicaties, lezingen en het uitdragen van standpunten (via de pers maar ook via de eigen onlinekanalen). Om knelpunten en oplossingen onder de aandacht te brengen, informeert en adviseert de stichting relevante partijen gevraagd en ongevraagd. De Nederlandse Kastelenstichting zet zich ook in als onafhankelijk pleitbezorger richting beleidsmakers en bestuurders. Ook bij bedreiging van individuele kastelen en buitenplaatsen komt de stichting in actie, zo nodig ook in juridische zin, bij voorkeur in samenwerking met andere partijen. Daarbij kan de Nederlandse Kastelenstichting belangrijke onderzoeken en publicaties ondersteunen, die ook weer inhoud kunnen geven aan lezingen die de stichting organiseert.

Het vergroten van het maatschappelijk draagvlak, ook een voorwaarde voor behoud, wordt door de Nederlandse Kastelenstichting gestimuleerd, bijvoorbeeld door het ondersteunen van de Stichting Dag van het Kasteel (een initiatief van de Nederlandse Kastelenstichting) en het mede mogelijk maken van magazine Het Buiten. In de promotie-uitingen van Stichting Dag van het Kasteel zal verwezen worden naar de rol van de Nederlandse Kastelenstichting als pleitbezorger voor kastelen en buitenplaatsen, zodat hiervoor meer draagvlak ontstaat bij een breder publiek.

De NKS-bibliotheek, het archief en het lexicon zijn een kennisbron voor de pleitbezorgersrol. Het streven is deze onderdelen niet alleen up to date te houden, maar ook toegankelijker te maken. De Nederlandse Kastelenstichting zal verder zorg blijven dragen voor de collecties die haar zijn toevertrouwd. Last but not least zal de stichting excursies en lezingen verzorgen voor haar donateurs.

6. Bestuur, expertisegroep & andere vrijwilligers

Met de koerswijziging heeft de stichting gekozen voor een nieuw organisatiemodel, met een actief bestuur en daaromheen een groep betrokken vrijwilligers.

Bestuur en vrijwilligers worden ondersteund door een officemanager.

Het bestuur komt frequent en met een vaste regelmaat bijeen. Het bepaalt de strategische hoofdlijnen en het beleidskader van de NKS.

Tot de vrijwilligers worden onder andere de experts van de Nederlandse Kastelenstichting gerekend. Deze expertgroep bestrijkt diverse kennisgebieden en achtergronden (historisch, bouwkundig, juridisch, bestuurskundig enz.). De leden van de expertgroep zijn op elkaar ingespeeld. Leden van deze groep voelen zich onderdeel van de Nederlandse Kastelenstichting en kunnen desgevraagd voor de stichting naar buiten optreden. Hun competenties bestrijken gezamenlijk de volgende onderwerpen: kastelenkunde, bouwkunde, bouwhistorie, historische interieurs, landschap, park en tuin, biologie, ecologie, waterbeheer, duurzaamheid, energietransitie, exploitatie, fiscaliteit, subsidies, participatie- en inspraakprocessen, herbestemming, bibliotheken, archieven, planologie en infrastructuur.

Voor grotere dossiers of aandachtsgebieden zoals planologie en klimaatadaptatie vormt de Nederlandse Kastelenstichting werkgroepen, die geleid worden door een expert.

Naast de experts heeft de Nederlandse Kastelenstichting vrijwilligers die zich inzetten voor de excursies en lezingen enerzijds en het onderhouden van de bibliotheek, de archieven en het lexicon anderzijds.

Wat de samenstelling van bestuur en vrijwilligers betreft: er wordt gestreefd naar diversiteit, bijvoorbeeld qua deskundigheid, leeftijd en culturele achtergrond. Met het oog op bestendiging van de missie en verdere verbreding van het draagvlak, is het de bedoeling met name ook jongere generaties te verbinden aan de Nederlandse Kastelenstichting. Daarbij zal specifiek onderzocht worden in welke vorm jongeren het beste hun plaats kunnen vinden in de Nederlandse Kastelenstichting en hoe hun rol gefaciliteerd kan worden.

7. Donateurs

De donateurs zijn voor de Nederlandse Kastelenstichting zowel een belangrijke basis als inspiratiebron om de bescherming van kastelen en buitenplaatsen nog meer kracht bij te zetten. In ons donateursbeleid willen we onze 'achterban' nadrukkelijker als vrienden betrekken en tegenprestaties aanbieden zoals lezingen, excursies en niet in de laatste plaats de viermaandelijks edities van tijdschrift Het Buiten.

Wij willen ook jongere donateurs en donateurs met diverse culturele achtergronden aantrekken en enthousiasmeren.

8. Marketing & communicatie

De Nederlandse Kastelenstichting werkt als pleitbezorger samen met diverse belanghebbenden, waaronder overheden, particuliere en institutionele eigenaren van kastelen en buitenplaatsen, omwonenden van kastelen en buitenplaatsen, relevante erfgoedinstellingen, mensen en bedrijven die het werk van de Nederlandse Kastelenstichting als donateur willen steunen etc. Dit vraagt ook in de marketing en communicatie om een doelgroepenbenadering. Een belangrijk platform daarvoor zal de nieuwe NKS-website zijn, voorzien van relevante sociale mediakanalen, links naar samenwerkingspartners en vrienden van de Nederlandse Kastelenstichting. Vanzelfsprekend wordt ook voorzien in een nieuwsbrief.

9. Financiering

Het NKS-vermogen wordt grotendeels beheerd door een professionele vermogensbeheerder. Het rendement op het NKS-vermogen wordt ingezet om de genoemde activiteiten mogelijk te maken. Daarnaast blijft de Nederlandse Kastelenstichting het huidige donateurs/vriendenbestand koesteren en waar mogelijk uitbouwen. Het werven van legaten en erfstellingen zal ook aandacht blijven krijgen evenals de werving van fondsgelden en subsidies voor specifieke projecten die bijdragen aan de doelstelling van de Nederlandse Kastelenstichting.

Amersfoort/Amsterdam 2 juni 2021 en bestuursbesluit van 25 november 2026